Szakonyi Károly

Számlák a csiptetőben

Nem lehet rosszallani, hogy a vendéglős elővette a régi cecheket. Nehéz idők jöttek az államosítás után. Akkor már Pest környékén éltek, egy kertes házban, és abból a kis jövedelemből, amit a munkájáért kapott a fatelepen, még a kivetett adóhátralék kamatait is fizetni kellett. Nem dolgozhatott a szakmájában, ahogy a hentes meg a többi iparos vagy kereskedő sem, a szakértelemre nem volt szükség. Azt mondták, a szabotázstól félnek, hogy az államosítást szenvedettek majd bosszúból szabotálni fogják a gazdaságot. Bolond világ, de városon, falun mindenki szenvedett valamitől. A vendéglősnek eszébe jutottak a régi cechek. Annak idején a pult mögött, a pohárszéken egy kis szögön függött az a kézformára kovácsolt csiptető, amibe a törzsvendégek hiteleit őrizték. Kis cetliken ott volt a fröccsök, sörök, snapszok strigulái, a dátum, meg a név, nem kellett naponta fizetni, napok, vagy néha hetek múlva egyenlítették ki a számlát. Sohasem maradt adós véglegesen senki sem, de az államosítás olyan hirtelen történt, hogy mégis maradt egy csomó kifizetetlen. Hátha be lehet hajtani.

– Itt vannak például a tanácsosék – nézte a vendéglős, – őket például fel lehetne keresni.

A címüket tudta, és tudta a fiú is, mert amikor még jól ment az üzlet, az apja minden karácsonyra összeállított egy ajándékcsomagot a törzsvendégeinek a vendéglő három féle borából, a szállítást pedig a fiúra bízta. Elmész, köszönsz rendesen, kellemes ünnepeket kívánsz, és átadod az üdvözletemet… A fiú nem rajongott ezekért az utakért. Engedelmeskedve, de kedvetlenül vágott neki a téli koraestéknek, villamoson, buszon zötykölődött a felcímkézett palackokkal, becsöngetett a lakásokba, ahonnan ilyen tájban már az ünnepre sütött bejglik illata úszott ki a folyosóra. A konyhából csodálkozva előkerülő háziasszonynak, vagy a szalonból, szemüveggel az orra hegyén, kezében az esti újsággal kikukkantó férjnek sietve elmondta az apja megszabta szöveget, átadta a felcímkézett palackokat, zavartan hallgatta a hálálkodást, aztán nagy köszöngetés közben kihátrált a folyosóra. Az advent hetében minden délutánját elrontották ezek a küldetések.

– Elmész – mondta most is az apja, – a tanácsosékhoz a Damjanich utcába, megmutatod ezt a számlát, megmondod, hogy biztosan keresték már a módját a kiegyenlítésének, megkérdezed, hogy vannak, ez pedig nem nagy összeg, de szükségünk van minden fillérre… Aztán majd

megkeresed Nieholdékat, meg Szennyes urat. Most csak a tanácsosékat, ha végzel a tanárnőnél. Biciklivel megjárod egykettőre…

Ha végez a tanárnőnél! A tanárnőhöz latinra járt egész júliusban. Elhúzták, pótvizsgára készült, minden másnap bekarikázott a telepről a városba, tizenöt kilométer a Kerepesi úton, ha jól tekert, fél óra. A közbenső emelkedőn néha segített a dolgon, ha elkaphatta egy közepes tempóban haladó teherautó platójának a sarkát, felérve aztán, ha elengedte, még tartott a svung. Meleg nyár volt, de a tanárnő lakása az öreg Kmetty utcai házban tartotta a hűvösséget, a fiút mindig megcsapta a függönyökbe ívódott bagószag, a tanárnő örökösen cigarettázott. Ült a fiú mellett az asztalnál, a negyedikes latin olvasmányok felett, fajansz csészéből kortyolgatta a kávét, és közben fújta a füstöt. Rúzs illata volt. Valamilyen enyhe kölni és rúzs illata. Karcsú testén vékony, tarka selyem ruhájában mintha nem is lett volna melle, de mégis erős nőiséget sugárzott. Közel ültek egymáshoz, hogy lássák a szöveget, nézte a nő keskeny kézfejét, a lakkozott körmökkel, és amikor az óra végeztével már az utcán volt, még mindig ezekre kellett gondolnia. Szívesen járt hozzá, ezek az órák többet értek, mint a gimnáziumiak. Azon a nyáron tanulta meg igazán a grammatikát.

Ha végzel a tanárnőnél!

Ment volna haza, de ott volt a komissió. Azzal nem volt baj, hogy még Pesten marad, szeretett biciklizni a városban. Nem volt nagy forgalom, néhány szürke vagy kék taxi, töfögő teherautó vagy stráfkocsi járt az utakon. Elkanyarodott a Liget felé, a fák alatt száguldozott egy kicsit, húzta az időt, kínosnak tartotta, hogy becsengessen a számlával a tanácsosékhoz. Emlékezett rájuk, ott ültek esténként a törzsasztalnál a piktor meg a többiek között, sovány kis ember és a nagy darab felesége. Iddogáltak sokszor éjfélig is, főleg az asszony, nagy hangot vitt a társalgásban, élvezte, hogy Szennyes úr bókol neki, miközben a férje már kezdett elszunnyadni a bortól. Kedves emberek voltak, és talán most is kedvesen fogadják majd, gondolta, és végül rászánta magát, hogy az utcájuk felé induljon.

Az Aréna úton hajtott a járdán, amikor a Fasor sarkán hirtelen rálépett a kontrafékre. Mintha megidézte volna, ott ment előtte a tanácsosné. Alig ismerte meg, de kétségtelen, ő volt. Kék munkaköpeny volt rajta, és a mindig ondolált haját most egy vászon fejkendő fedte. A járása lett ismerős, a testes asszonyok kissé billegő járása. Kisebb fajta vödör, s benne nyeles kefe volt a kezében. Egy darabig, a kerékpárját maga mellett tolva, követte, már közel voltak a Damjanich utcához, gondolta, hazafelé tart. Aztán mégis elébe került.

A tanácsosné hátrahőkölt, amikor ráköszönt. Olyan riadtan nézett, mintha megtámadták volna. – Hát te?! – ismerte meg aztán. – Hogy ke-

rülsz ide? – Meg akarta mondani, hogy éppen hozzájuk igyekszik, de a nőt közelről látva, benne rekedt a szó. Sápadt, a fogyástól megereszkedett arc, a kendő alól kitüremkedő kócos haj megdöbbentette. – Csak erre bicikliztem, véletlenül… – hazudta gyorsan. – Hát – mondta a nő már megnyugodva – alig ismertelek meg. Megnőttél, amióta nem láttalak. Hogy vagytok? Apádék? Az a drága ember! Persze, az üzlet. Annak is vége. Tudom. Én is, látod – és felmutatta a vedret – munkásnő lettem. Telefonfülkéket takarítok… de valamiből meg kell élni. Az uramat kitették a minisztériumból… – Gyorsan beszélt, feszengve. – A régi, szép napok… Mondd meg, hogy emlegetjük, sokat emlegetjük… Senkiről sem tudunk a társaságból. De emlegetjük… Elfordult, de még mindig mondta. – emlegetjük… Mindig emlegetjük…

Vitte haza kifizetetlen a cechet. – Szóval telefonfülkéket, azt mondod?

Aztán már nem ment sehová. Se Nieholdékhoz, se Szennyes úrhoz, se Bálint tisztelendőhöz. Az apja többé nem kérte. Egy darabig még őrizte a számlákat, talán csak emléknek. Maradtak a csiptetőben. Ott ette meg az idő valamennyit. Abban a kézforma csiptetőben.